

1924 г.

Сүеу рәһи

10000 гон

А. Байтұрсын Аұлы

А. Панкратовна

Бүкәл жер «жүзінк» «әжеләри» беріктәсә!

Оқу кырама

Ауқу қоралы

(қаз ақча әліба)

(Қаз ақша әліба)

7-нәші баспауы.

7-Бақалық

Қаз ақша бае

1924 Н.И.

Ордақор

Қаз ағстан мемлекет баспа сөз болмы.

بۇكىل جەمئىيەتنىڭ چاقىلارى بىرىكىدۇر!

آ بايتۇرسۇن اۇلى.

اوقۇ قورالى

(قازاقچا ئالبىا)

А. Байтурсунов.

ОКУ КОРАЛЫ
(БУКВАРЬ).

Издание 7-е.

О Р Е Н Б У Р Г
Қ И Р Г О С И З Д А Т А ● ● ● 1924 г.

تارتۇ.

بالالار! بۇل جۈل باسى دانالققا،
كەلكىنەر، ئۈسب، بايقاب قارالق-نا!
بۇل جۈل مەن بارا جاتقان اوزكەي كۈب،
سولاردى كۈرە نۇرا فالالق-با؟
داناللق اوچىمەس جارق، كەتەمەس بايلىق،
جۇرگەنەر از دەب تاۋب آلالق-نا!

آ. ب

آ-ر-ز (*)

آ	ا	آ	ر
ز	ر	ز	آ
آزار	آرا	آراز	آراز

آر، آرا، آراز، آز، آزا، آزار، زار

(*) بۇل ئۈچ خارفىدى بالالارغا ئۆيرەتۈۋالغۇن ئۆھلى ھار ھېرىن بولەك - بولەك ئېر - ئېر جاپىراق قاغازغا ئۆلگەن اەتەب جازۇ، سونان سوڭ ھار دان باستاب ھار ھېرىن بالالارغا بولەك - بولەك كورسەتۈۋالالار ھار ھېرىن جاكلمائىتون بولب بىلگەن سوڭ آلفباغا قاراتب اوقتۇ. بور مەن جازاتۇن ئۆلگەن ناقتاي بولسا، ھار ھېرىن بولەك - بولەك ناقتايغا جازب كورسەتسەدە بولادى.

لال

(*)

ا	آ	آلار	آر	زار
ل	لا	آرا	آرلا	زارلا
آل	آلا	آرال	آرلار	زارلار

آل، آلا، آلار، آر، آرا، آرال، آرلا، آرلار، آز،
آزا، آزار، زار، زارلا، زارلار.

(*) بۇل جەردە آيتۇكەرەك: كەي حارفدەر كەلەسى جارفدەر مەن جالفاسادى
كەي حارفدەر جالفاسبایدى دەپ. «آ»، «ر»، «ز» جالفاسبایتون حارفدەر
«ل» جالفاساتون حارف. بۇغان حارف جالفاردا قۇيرىغن كەسب قسقارتامز.
مۇنان باسقا كەينكى جالفاساتون حارفدەر نۇوراسندادا اوسنى آيتارغا.

س س س

ساز	آل	آس
سازار	آلا	آسا
راس	آلاس	آسار
سارا	ساس	سال
آرلار	ساسا	ساللا
آرلاس	ساسار	ساللار

اس، آسا، آسار، آل، آلا، آلا، آلا، آلاس، آلاسا،
 آلاسا، ساز، سازار، سالار، سالسا، آزار، آزسا.
 ساز آز. آس آسار. آلا آلا. سالسا سالار. آزسا
 آزار.

ت ت ت

تات	تار	آت
تاتار	تارا	آتا
سات	تارال	آتار
ساتار	تاس	تاز
آرتار	تاسا	تازا
تارتار	تاسار	تازار

تال، تالا، تالار، تالاس، تاس، تاسا، تاسالا، آرت،
تارت، سارت، آست، آستا، آستار، تاستا، تاستار، تازار،
تازارسا.

آت سات. تال تارت. آس آسات.
آت آلا. تاس تازا. آرال تار.
تاتار آت ساتار. سارت آلا.

(*)

و و

اول	سور	اور
اولار	سورا	اورا
اورلار	سورار	اورال
تور	زور	اوت
تورلا	زورلا	اوتلا
تورلار	زورلار	اوتار

اور، اورتا، تور، تورتا، اوت، اوتاس. تول
تولاس، اور، اورلاس، اوسال.

اوراز، اورار، اوراس، سولار، تولار، توزار.
آت اوزار. تور توزار. اورتا تولار. اولار
آرتار. اول تارتار. اوراز اوسال. اورال اورالار.

(*) «و» سوز باسندا كەلسە آلدىنا تاياق قويىلادى: بۇل تاياق اوغلىمايدى:
سۇبەۋ بولۇۋان قويىلادى دەمەك كەرەك.

ذ ن

سونا	نان	اون
سوناړ	نار	تون
اونان	نانار	زون
اونندان	سان	آنا
تونار	سانا	تانا
تونندان	سانار	سانا

آسان، آران، ناس، نار، آرنا، اورنا، اورا، آتان،
اوتان، آرلان، آرزان، تارلان، زارلان، زورلان،
سازان، تانا، تاتان، تازالان.

نان، آز، نار، زور، آتان، آرزان، اون، تانا، آت
آزار، تون توزار، آسان آتار، آتانان نار زور، آسانان
اوسان اوزار.

ق ق ق

قول	ساق	آق
قولا	ساقا	اوق
قولغا	ساقال	اوقا
قالا	قات	تاق
قالغا	قاتال	تاقا
قالغان	قاتار	تاقال

قاز، قازا، قازان، قازاق، قوس، قوسار، قوساق،
 قارال، قاتال، قاتار، قاراس، قارتا، قاسقا، تاسقا،
 آسقان، تاسقان، توقتا، نوқта، سوق، سوقتا، تاقتا،
 تاراق، تالاق، قالاق.

قار آق. قارت ساق. قازان قارا. قازاق توق.
 قوس آلاسا. قوناق قونار. آق قارا آراس. قازاق
 تاتار قارالاس.

ب ب ب

بار	ساب	اوب
آلبار	سابا	اوبا
آزبار	سابان	اوبال
قان	بور	بال
قانبا	بورا	بالا
قانباس	بوران	بالالار

قاب، قاتار، قابان، آریا، بالتا، باتا، بوت، بولات، بوران، باس، بازار، قازار، باسقا، بوسقا، بانقان، یاققان، تابقان، آتقان، آققان، ساتقان، قاققان.

آت آلبار. نار بوت. بولات بالتا. نان قالتا. قاربورار. بوران بولار. بوقان باقان آلار. قوقال سابان سالار.

ق ر

آرۇ	تاۋ	آۋ
آزۇ	تاۋق	آۋا
تابۇ	باۋ	اۋار
تانۇ	باۋر	ساۋ
سالۇ	قاۋ	ساۋر
ساۋۇ	قاۋن	ساۋن

ساۋ، آساۋ، تاۋ، آتاۋ، قاراۋ، تاراۋ، اوتاۋ، آۋل
 اۋلاق، بارۋ، اورۋ، تورۋ، قازۋ، قوزۋ، قونۇ، قوسۇ.
 ساۋلىق - ساۋن. بالاۋ - آس. تاۋ تاراۋ. آۋل آلس.
 بالى آۋلاۋ. اوراق اورۋ. آۋرۇ آت. آساۋ آتان.
 آق اوتاۋ. آسقار تاۋ. تال ساباۋ. سار قاۋن.

۰ - ف - (*)

تۇر	بۇق	اۋر
تۇرا	بۇقا	اۋرا
تۇۋرا	قۇل	بۇر
قۇۋ	قۇلا	بۇرا
قۇۋان	قۇلان	سۇر
قۇۋات	قۇلن	سۇرا

اۇق، اۇل، اۇت، قۇر، قۇرا، قۇراۋ، بۇل، بۇلاق،
بۇراۋ، سۇق، سۇقۇر، سۇۋار، سۇۋات، سۇۋلق، بۇلق،
بۇۋلق، بۇۋلاۋ، تۇۋلاۋ.

بۇزق بۇزار. قۇلن تۇۋلار. قۇنان قۇلا. قۇۋلق
سۇر. قۇراق قۇۋ. اوتن سۇۋ. تۇرا تۇر. تۇۋرا بۇر.
قۇر اتقا قۇرق سال.
قۇۋلققا تۇساۋ سال.

(*) «و» تۇۋرا-ئىدا آيتقاندى مۇندادا آيتۇ كەرەك، ياغنى «ز» آلدندادا
تايان سۇبەۋ ئۈچن قوبىلادى دەپ.

ج ج ج - M

تاج	جول	جان
جات	جولا	جانا
جاتاق	جولاق	جانار
الجؤ	جول	جار
اولجا	جولقؤ	آجار
بولجا	جولقار	قاجار

جاز، جازا، جازق، جوت، جورت، جورت، جورق،
 جاس، جاسا، جاساۋ، جول، جوتا، جوبا، جوسبار، جانجاق،
 جانتاق، جار جاق، جالتاق، جۇتار، جۇلقار.
 . اوت جانار. آت جاتار. قار جوق. قانجار قارۋ. جانتقان
 . جانتاق. جانتاق آتاق. جورت جانتقان. جانجاقد اوت جوق.

ح - چ چ چ

آچۇ	آلاج	آچ
اۈچۇ	الاچا	آچا
چاچۇ	آراچا	آچار
چورتان	قاچ	چال
چولاق	قاچۇ	چالا
چوچاق	قاچان	چالاج

چاق، چاق، جوق، چوق، جانا، چانا، جولاق، چولاق، جالا، چالا، آچا باغچا، آرچا، چوقچا، قۇلاج، قوچقار، چوچقا، اوچاق، چلچاق، قۇچاق.

آچۇ باس. چاچۇ چاچ. چولاق چاچ. جولاق آلاچا. چال چارچار. چابان آت. قارا چانا. اون قۇلاج آرقان. اون قۇچاق آرچا. بۇل آق چاباق، اول چورتان.

د د ی *

اېرم	آلتى	آرى
اېرس	آلتن	آرق
اېلاس	آلچى	قازى
جېرم	آلچن	قازق
چېلم	بالچى	قابى
جېلان	بالچق	قابق

تارى، تانى، سارى، تورى، قوزى، جلقى، جىلى،
جىر، جىرا، جىراۋ، جىراق، سن، سىنا، سىناۋ، سىنىق، نىق،
نىسانا، قن، قىنا، قىراۋ، تىماۋ، چىراق، چىنىق، چىنى،
سۇلى، جىلقىچى.

جىلان جىلچى. جىرم جىرق. قاتق آچچى. سۇۋ
تۇچچى. جۇقا قابق. جىلى قىىز. اېلاس اورن. سىنىق
قامت ات بۇزار. جامان قلام قات بۇزار. جىرلى اېرم
قىلار، اېرمى قىرن قارار.

*) دى دىك جازىلاتون-دا، جازىلايتون-دا اورندارى بار. «دى» سوز
باشىدا كەلسە، آلدىنا سۇياۋ تاياق جازىلادى. اول سۇيەۋ تاياق سوز باشىدا
«دى» كەلگەن جەردە جازىلسادا، جازىلسادا قوبىلادى «ھام» دى اورنىنا اوقىلا-
دى دەپ تۇسىندىرۇ كەرەك.

7- غ غ غ

آغا	چاغم	آلغر
آغار	ساغم	چالغر
آغاچ	ساغاق	جالغز
تاغا	آغن	آلغان
تاغار	آرغن	قالغان
تاغان	تارغل	جالغان

ارغۇ، قارغۇ، قالغۇ، آلغرت، سالغرت، قارغت،
تاغان، تارغاق، قارغا، چاغالا، قزغچ، قاراغۇس، تاغى
تاماغى، جاباغى. توغز، نغز، ناغز.
آت تاغالات! جورغا جورغالات! آغن سوۋ آغب
جاتر.. جالقاۋ جالغار. تالماچ تالغار. اوغان اون جاس،
بۇغان توغز. اول اولاق، بۇل جازغچ. آناۋ آۋلغابارا
جاتر. ميناۋ قالاغابارا جاتر.

د د گ

آلدى	دوغا <i>gofa</i>	آدا
قالدى	دوغار <i>gofar</i>	آدام
باردى	دوغالا <i>gofala</i>	آدال
بالداق	جلدا <i>gulda</i>	آداس
بالدار	جلدار <i>guldar</i>	آدم
ساندىق	جلدام <i>guldam</i>	آدر

داق، دالا، دارا، دانا، دابىس دىس، اندىس.

قادام، قاداتق، اوداق، قارنداس، قارنداق، قۇدا،

قۇداچا، قۇرداس، قۇنداق، قۇمداق.

آدر آدام. دابل جول. جلدام جازۇ. اولار آداس.

بۇلار قۇرداس. مالدى مالچى باغادى. بالاقارماق سالىدى؛

آلتى بالق آلدى.

پ پ پ - ۱۱

پول	آرپا	آپ
پوت	پارا	آپا
تارپۇ	تاپال	آپان
آقپان	دوپ	اوپ
قاقپان	توپ	اوپا
بالاپان	توپر	اوپالا

آلاپ، دالاپ، چالاپ، قاپ، قاپچق، چاپ، چاپان، چاپراچ، چاپراق، سوپاق، سوقپاق، سورپا، اسپان، جالپاق، قالپاق، آپاق، توپاس، تورپاق، اۇرپاق.

آققۇ آپاق. چاپان چاپچاق. اسپان آچق. قورا باتپاق. جاس چاپراق. قاراتوپراق. اسپان آلس. قاپچاق. آلاسا. آرپا آستق. سورپا تاماق.

تەڭشەك

۲۶

چاڭ	اوك	آك
چاڭنى	اوكنى	آكنى
چاڭداق	اوكدى	آكغا
مۈك	سۈك	تاك
مۈكدى	سۈكنى	تاكنى
مۈكداس	سۈكغى	تاكدا

اڭ - جڭ، مڭ، جاڭا، جاڭار، اوڭغاق، توڭغاق
 چڭ، چىڭى، چىڭدا، تىڭ، تىڭى، تىڭدا، قاشباق جاڭغاق
 قوڭ، قوڭر، قوڭز، دوڭز چاڭراق،
 قاسقر آڭ. دالا چاڭ بالا توڭدى. ماتا اوڭدى. آت
 ماڭقا، آسق اوڭقا، چاپان جاڭا. اونڭ آتى اوڭغار. مۇنڭ
 آتى مڭ جاسار.

آي پي ي

آيۋ	اوي	آي
بايۋ	اويلا	آيا
تايۋ	اويلان	آياز
قي	بوي	تاي
قيسقى	بوييا	تايا
قېين	بويياق	تاپار

باي، ماي، چاي، جاي، بايقا، چايقا، آيىاي، قايىي
اويان، اويىنا، اويىنار، جي، جىىنا، جىىن، جىماق، قىماق،
قايسى، قاىچى، آيتۋ، آيتاق، آيماق، تايلاق، تايغاق.
آي جارق. آياز مقى. چاي سۇيق. قاىچى قۇرال.
توغاي توغان جلقى. ساي مالغا سايا بولادى. قوم
جىيىلب تاس بولماس. آيۋ آغاچ سايا لايدى

بوز	تون	اور
ءبوز	ءتون	ءاور
توز	جون	اون
ءتوز	ءجون	ءاون
تور	سوز	اوڭ
ءتور	ءسوز	ءاوڭ

توس - ءتوس؛ تول - ءتول؛ بول - ءبول؛
 قامس اور. قامچى ءور. تايىز اور. ءاور سۇۋات.
 اون آسق. ءوس - ءاون. اوڭ آياق. جاقسى ءاوڭ.
 قۇباجون. بارار ءجون. قولڭ سوز. راس ءسوز.
 بوز ات. آق ءبوز. قالڭ توز. چىغنا ءتوز. تور باسقا،
 ءتور باسقا.

(۱) بۇل جىڭچىكەلك بەلگىسى دابەكچى. سوزالدىدا دابەكچى نۇرسا، اول
 سوزدۇڭ خارفەرى جىڭچىكە آبتىلادى دەپ بالالارغا تۇسىدىرەرگە كەرە.

ۋ

ءجۈرۋ	تۈر	اۋر
ءجۈزۋ	تۈر	ءاۋر
ءاوسۋ	تۈس	اۋن
ءاونۋ	ءتۈس	ءاۋن
ءسۈت	بۈر	تۈز
ءسۈرت	ءبۈر	ءتۈز

بۈرۋ-ءبۈرۋ؛ تۈرۋ-ءتۈرۋ؛ اۋرۋ-ءاۋرۋ.
 دۈبىدى اۋر. اۋتدى ءاۋر. آق اۋن. آچق ءاۋن.
 تۈز باسقا، ءتۈز باسقا. قاراڭغى ءتۈن. تال ءتۈس.
 اۋنامسىز ءتۈر. ءتۈرت ءتۈب آغاچ.
 مالچى مال باغىب ءجۈر. اۋن-اۋن ءجۈز بولادى.
 ماغان ءجۈرۋ اۋڭاي، ءجۈزۋ قىين.

ءدى

ءان	ءجۇن	تورى
ءاينى	ءجۇنى	ءتورى
ءاس	ءسۇت	بوزى
ءاسى	ءسۇتى	ءبوزى
ءتس	ءتۇر	جونى
ءتدىسى	ءتۇرى	ءجونى

ءانم، ءانىك، ءاسم، ءاسك، ءتدىسم، ءتدىسك.
 آتك تورى. ءاۋىدك ءتورى. آتك بوزى. ماتانىك
 ءبوزى: جونى سۇلۇ: ءجونى ءتۇزۇ ءجۇن قىمبات.
 ءسۇت آرزان: بويىۋ ءتۇرلى بولادى: ءتۇرپى ءبۇرلى
 بولادى. ءان تايىز. اول آغا، بۇل ءانى بولادى. توغانىك
 ءتىلى بولادى.

ء آ

ءسان	ءتان	ءآن
ءسانم	ءتانم	ءآنم
ءسانڭ	ءتانڭ	ءآنڭ
ءسانى	ءتانى	ءآلى
ءساندەمىز	ءتاندەمىز	ءآلمىز
ءساندىڭىز	ءتاندىڭىز	ءآلكىڭىز

ءدان، ءدام، ءمان، ءدال، ءدانم، ءدامم، ءمانم ءدانڭ،
ءدامڭ، ءمانڭ، ءماس، ءماسم، ءماسڭ، ءدارى، ءدارم،
ءدارڭ، ءدارىسى، ءمانس ءمانسىم ءمانسى، ءبارى.
ءبارىمىز، ءبارىڭىز، ءاندى، ءتاندى، ءساندى، ءداندى،
ءدامدى، ءآلدى، ءآبدان، ءآرمان.

e - 8 - 5

مەندە	اھلەك	اھل
سەندە	اھرتە	اھر
تەرەك	اھزبە	اھز
جەردە	زەرلە	زەر
آۋە	بەرمە	بەر
آۋرە	جەمە	جەر

مەن، مەندە، مەنچە، اورە، تورە، اھس، اھسەر، چەج،
چەجە، چەچەن، دەم، دەمەق، بەت، بەس، اھب، تەب، توبەت،
بوتەن، تومەن، تەبىن، جەبىر، مەس، مەسەل، مەچەل، اھسەب،
اھسەن، سەمسەر.

دەم آل. آتنگا جەم آل. جەردە قار جۇقا. تەرەزە
تەرلەب تۇر. ۶۱۰۳ جەتتى جىيرما بىر. آلتى بەس اوتۇر.
۶۱۰۳ تورت جەردە تورتەۋىنچەۋ بولادى؟

ك ك ك -K

كەرەك	كدل	اەك
كەزەك	كەر	اەكى
تەرەك	كەز	بەك
بەكەر	كەك	بەكن
تركە	كەت	تەك
كوركە	كەم	تەكە

اەلەك، اەسەك، تەزەك، كورك، كوك، كارى.
 اەكى تەكە، جەتى اەچكى، چەلەك ایدس. تەردەك
 آغاچ، اەسەك كوك، چەچەك آۋرۇ.
 كۈن چىقىدى. تۇمان سەرلىدى. آكەم كەنتكە كەتتى؛
 كەچكە كەلەدى. سەر كە سەكسەردى. كەلنچەك تەزەك
 تەردى. كىيىك اورغىيدى. تەكە قارغىيدى. كەمە جۈزەدى.
 كۈيكەنتاي اۇچادى. كەسەرتكى، جورغالايدى.

كوكى

اه گه	جك	كوك
اه گهر	جىگى	كوكى
اه گن	تك	توك
چه گهر	تىگى	توكى
چه گن	اهك	تهك
چه گۆ	اه گۆ	تهگى

كوب جۇرگەن بىلمەس، كوب كورگەن بىلەر. ءتۇبى
 بىرگە تۇتبايدى، اءكسەك اءگن. اءچەرسن تەگن. بۇلگەن
 اءلدەن بۇلدىرگە آلمان. جۇرگەن آياققا جورگەم ابلنەدى.
 ءبر كورگەن ءبىلس، اءكى كورگەن تانس. كوردم دەگەن
 كوب ءسوز. كورمەدم دەگەن ءبر ءسوز. تۈسەگىگە
 قاراب آياغىگى كوسىل.

قازاق تىلىندەگى دىبىسداردڭ تاڭبالاسى:

آ ب پ ت ج چ د ر ز س غ ق
ك گ ل م ن و ۋ ى ي ە .
داۋىستى دىبىسداردڭ تاڭبالارى: آ و ۋ ى ە
داۋىسىز دىبىسداردڭ تاڭبالارى: ب پ ت ج چ د
ر ز س غ ق ك گ ش ل م ن .
جارتى داۋىستى دىبىسداردڭ تاڭبالارى: ۋ، ي .
دىبىسىز تاڭبالار: ا ء (ء) جىڭچكەلك دايەكچىسى دەپ اتىلادى
غ، ق-الغى جۇۋان آيتىلادى.
ك، گ، ە-الغى جىڭچكە آيتىلادى.
باسقالارى جۇمىساق بەلگى تۇرماسا جۇۋان آيتىلىپ،
جۇمىساق بەلگى تۇرغاندە جىڭچكە آيتىلادى.

تۇۋىسقان-تۇۋىغان، اىلىكتەس.

آتا، بابا، آكە، آتا، آجە، چەچە، آنا،
ءانى، آپا، قازىنداس، جەڭىگە، كەلن، قاين آتا،
قاين اەنە، قاين آغا، قاين ءانى، قاين بىكە، بالدىز،
جىزدە، كۇيەۋ. باجا.

كئىمدەر.

چاپان، ارچك، تون، چەكپەن، بەچپەنت، تىماق، جالباغاي،
قۇلاقچىن، بورك، تاقيا، جاۋلىق، اورامال، بوكەباي،
قامزول، چالبار، كويلەك، استان، اەتك، ەماس، كەبىس،
بايپاق، چۇلغاۋ.

اوين-اوينچقدار.

جالاق، سوقر تەكە، جاسرنباق، بالتام-تاب، مالىك،
توتاي، تاياق، آتباقل، قاقباقل، دوپ، آسق، توپاي، لەك،
جاق، آغزىباق، (جىلماڭ) آق-سۈيەك، زىلداۋق، چاتراچ،
اورتەكە، قۇۋرچاق.

تاماقدار-سۇۋىسندار.

نان، اەت، تارى، سوك، قۇيماق، بورتپە، قۇرت،
ارمچك، جەنت، مالتا، باۋرساق، جالپاق، نان، قۇۋرداق،
سورپا، كوجە، قاتق، آيران، ەسۋت، قىمز، ساۋمال، چاي،
قانت، چالاپ، تومرتقا.

دەنە مۇچەلەرى.

باس، مۈين، كەۋدە، قول، آياق، كوز، قۇلاق، مۇرن،
 آۋز، ماڭداي، ابيەك، ەتل، ەتس، كوكسەك، او كپە، باۋر،
 جۇرەك، قولقا، قارن، ارچەك، اۋل - تابار، بۇيەن، سان،
 جانباس، سىراق. باقاي، ەابىن، قار، بىلەك، ساۋساق،
 بارماق.

قۇلاق اەكەۋ، آۋز ەبر؛
 اول نە ەاۋچن بۇلاي؟
 كوب تىگداپ، آز سويلەۋگە
 جاراتلغان اول سولاي.

**

آۋز بىرەۋ، كوز اەكەۋ؛
 اول نە ەاۋچن بۇلاي؟
 كوب كورب آز آيتۇغا
 جاراتلغان اول سولاي.

**

آۋز بىرەۋ، قول اەكەۋ؛
 اول نە ەاۋچن بۇلاي؟
 كوب جۇمسچى، آز جەۋچى
 بولۇ ەاۋچن اول سولاي.

ءاۋي سايماندارى.

چاڭراق، اۋۇق، كەرەگە، اەسك، بوساغا، تايانچ،
ماڭدايچا، سىقىرلاۋۇق، تابالدىرق، تۇندىك، اۋىزىك،
دودەگە، تۇۋۇرلىق، ارگە، باقان، باس-قۇر، تاڭغۇچ، جەل-
باۋ، تۇندىك-باۋ، بەلدەۋ.

اندس - آياق.

قازان، تەگەنە، چارا، تاباق، آياق، توستاغان، كەسە،
چىنى-آياق، تاس-تاباق، قۇمان، چاينەك، چەلەك، كۇبى،
آستاۋ، سابىتى-آياق، ءچومچ، اوجاۋ، باقىراچ، قاسق،
سابا، تورسقى، مەس، سۇيرەتبە، كۈنەك، قاۋغا، قاب،
آياق-قاب، باسپاق، دوربا، تالس، قورجىن، اوقچونتاى.

مالدار آتى.

تۈيەلەر: بۇۋۇرا، آتان، لوك، نار، قوسپاق، انگەن،
قۇنانچا، بۇۋۇرچىن، تايلاق، بوتا.
جلىقلار: آيغىر، آت، بىيە، بەستى، دونەن، قۇنان.

تاي، قۇلن، بايتال، دونەجن-بايتال، قۇناجن-بايتال، ساۋرك، قۇۋلق، بەدەۋ.

سىرلار: بۇقا، اوگز، قۇنان-اوگز، دونەن-اوگز، دونەجن-سىر، قۇناجن-سىر، قاچار، تايىنچا، بىزاۋ، تورپاق، باسباق.

قويلار: قوچقار، آزبان، ساۋلق، تۇساق، اسەك، بويداق، توقتى، مارقا، قوزى.

اەچكىلەر: تەكە، سەركە، سەركەچ، تۇچا، چىبىچ، ابلاق.

آدام سويلەيدى. تۇيە بوزدايدى. جلقى كىسنىەيدى سىر موگنرەيدى. قوي مەن اەچكى ماگنرايدى. ەايت اۇرەدى. مىسقى مياۋلايدى.

مالدان باسقا ەنورت آياقتلار.

ەايت، مىسقى، تەچقان، كۇزەن، تىين، قارساق، بورسقى، قوس-آياق، آيۋ، جولبارس، آرستان، كىيك، مارال، بۇغى، قۇلان، قۇلجا، بوكەن.

قۇسدار.

بۇركت، تۇيغىن، سۇگقار، قارچىغا، قرغى،

ايتەلگى، ابلاچن، تۈرمتاي، جاغالتاي، كۈيكەنتاي،
 بوكتەرگى، كەز-قۇيرىق، قۇلادىن، قارغا، تاغان، ساۋسقان،
 آققۇ، قاز، دۇۋاداق، ترنا، اۋيرەك، كوك - قۇتان،
 قرغاۋل، قاسقالداق، بەزگەلدەك، عچل، بودەنە، بۇلدىرق
 تورغاي، اۋكى، جاپالاق، بايغز، كوكەك، كوگرچن،
 قارلىغاچ، تارغاق، قزغچ، اوقباق، ەبر - قازان، چاغالالا،
 بالچقچى، جلقچى.

باقا - چايان .

جىلان، كەسرتكە، كول-باقا، قۇرباقا، تاسباقا.

قۇرت - قۇمرسقا.

قوگز، بۇيى، چايان، كوبەلەك، ماسا، چىبن، چركەي،
 سونا، بۇگەلەك، اورمەكچى، چەگرتكە، قۇرت، قۇمرسقا،
 آرا، اينەلك.

جەر تۇگىنىڭ آندارى.

آغاچدار : قاراغاي، قايڭ، اەمەن، تەرەك، قارا - آغاچ،
 جىدە، تال، جىڭغل، مويل، توبلغى، آرچا، ارغاي،
 سەكسەۋل، اۋچقات، ەيت-مۇرن، قاراغان.

ءچوب - چولەڭدەر: قامس، قوغا، قۇۋراي، آلابوتتا،
 قارا - سورا، قاقباق، چاغىر، چىلك، جوڭچىقا. بىدايق،
 كودە، سەلەۋ، تارلاۋ، بەتەگە، قارا - اولەڭ، قىياق،
 جانئاق، اوچاغان، ءچى، بالدرغان، باياچ، ساسىر،
 كوكبەك، جۇۋسان، كىيك - اوتى، قىمزدىق، جۇۋا،
 بۇۋىلىق، قىرق - بۇۋىن، قىنا، قاز - اوتى، قاز - قوغا،
 ماي - اولەڭ، آجىرق، ميا، اەسەك ميا.

جەر ەجۇزىنىڭ آتدارى.

تاۋ، آدر، قر، جون، جوتا، ەدوڭ، توبە، تومپە،
 چوقى، قاباق، جار، اوي، جازق، دالا، ساي، جىرا،
 جىلغا، چىڭ، تومار، جارق، تەڭز، كول، سور، اوزەن،
 اوزەك، قوپا، چۇڭقىر، قارا - سۇۋ، بۇلاق.

سان.

ەبر، اەكى، ءاۋچ، ءتورت، بەس، آلتى، جەتى،
 سەگىز، توغىز، اون، جەرما، اوتىز، قىرق، اەلۋ، آلپس،
 جەتبىس، سەكسەن، توقسان، ەجۇز مىڭ.

جاڭكلىپاچ.

قوسەت آتام اەت آساتار، اەت آساتسا بەس آساتار
(ءاۋچ رەت چاپچاڭك آيتۇغا). باي تايقارباي، قويىڭدى
آقچانغا جاي تايقارباي (مۇنى - دا).

جۇمباق.

ايدالادا آق ساندىق، آۋزى، مۇرنى جوق ساندىق.
قاتار-قاتارتاس قويدىم، جىرەن آتدى بوس قويدىم.
ءاۋي آرتىدا بۇكرتەرەك، كۇرەسۇگە كىسى
كەرەك.

اەرتە تۇردىم، اەكى آير جولغا ءتۇسدىم. جالت -
جۇلت اەتەدى، جالماب جۇتادى. ءتى دەسەم تىمەيدى،
تىمە دەسەم تىيەدى. اەرتە تۇردىم، آلب اۋردىم. قارا -
سىيىم قاراب تۇر، قىزل سىيىم جالاب تۇر. اەكى
آياغى بار؛ تالدىن تايانغى بار؛ آرقاسىدا قۇيرىغى بار؛
تورەدەن بۇيرىغى بار.

ماقالدار.

اوقۇۋ ءبىلىم آزىغى، ءبىلىم ايرىس قازىغى.

جاسۇدا قالجىك بولساڭ، اوسكەندە مەلجىك بولارسىن.
اويناب سويلەسەڭدە، اويلاپ سويلە.

آقلى جاس اۇلاننان، جۇيرىك تاي قۇناننان. آت
بولار تاي ساياققا، اۇير؛ ادام بولار بالاقوناققا، اۇير.
ءبىلىم جۇغىسادی، ابرىس اۇبسادى.

بىلەڭى تولق ءبىردى جىغادى، ءبىلىمى تولق مۇڭدى
جىغادى. آچۇ كەلسە، آئىل كەتەر؛ آقلى كوپ بولسا، آچۇ
نە اەتەر؟

آقبا قۇلاققا آيتساڭ، آغىب كەتەر، قۇيما قۇلاققا
آيتساڭ قۇيىپ آلا.

اەكبەي اەڭن چىقباس؛ اۇيرەنبەي ءبىلىم جۇقباس.

مىزدىڭ ءاۋى.

مىزدىڭ ءاۋىدىڭ ادامى بەسەۋ: آكەم، آجەم، ءبىر آيا،
ءبىر قارىنداسىم بار، آغا، ءانىم جوق. مەن توغزدامى؛
آپام مەنەن ءتورت جاس اۋلىكەن. قارىنداسىم
مەنەن اەكى جاس كەچى. آكەم ءتۇز چارۋاسىن
استەيدى. آجەم مەنەن آپام ءاۋى چارۋاسىن

استەيدى . قارىداسم مەن اەكەۋمىز اوقۇ اۋىرەنب
 ەجۇرمىز .

مەن قالاي اوقۇغا باردىم .

مەنىڭ ە آبەچ دەگەن قۇرداسم بار اەدى . آكەسى
 اونى اوقۇغا بەردى . ەبر كۈنى اوينايىن دەپ باردىم .
 ە آبەچ كىتاب اوقىب اوتراەكەن . تىگداسام كىتابىندا :
 جۇمباق ، ماقال ، اولەڭ ، باسقادا جاقسى سوزدەر
 كوپ اەكەن . اوقۇ اۋىرەنسەم مەندە سونداي اوقىر
 اەدىم دەپ ، اويغا قالدىم . اۋىگە قايتىپ كەلدىم ؛ اوقۇغا
 بارامىن دەدىم ؛ آكەم مەن آجەم بۇل اويىمى اۋناتىدى ؛
 اەرتەڭنىنە آكەم اوقۇغا آپارىپ بەردى .

اوتىرك اولەڭدەر .

ەبەرىدى باقا قىزىن كۈبەلەككە ؛
 جۇرىدى قارا چىپىن جەڭگەلككە ؛
 ەبر تۇۋن قۇمىرسقانڭ اۋستاب سويىپ ،
 توي قىلىپ ، آت چابتردى توڭرەككە ،

آيدام جلقى قىلب اوتز تۇلكى،
 بۇرسقىدى اۇستاب منىسەڭ آتدڭ مۇلكى.
 ارچىندە توب كەسىمىڭ جىغىب كەتب.
 قىلدڭ-غوي، اويىباي، قارساق مەنى كۇلكى!

**

كۇمسىدەن آق تىچقانغا تاغا قىلم؛
 تەرسىنەن كورتىچقاننىڭ جاغا قىلم؛
 تەرسىن سارماساننىڭ جىرتىباي سويىب،
 جىمىندىق اون بەس قارس سىبا قىلم؛
 جىيىلب توغز جىگىت كوتەرە آلماي،
 قىلماسقا اەندى سىبا توبا قىلم.

چن اولەڭدەر.

بالالىق كۇي.

جاراتقان بارچامزدى آدام قىلب؛
 تۇۋغاندا توك بىلمەيتۇن نادان قىلب؛
 آلتى آيدا اەڭبەكدەۋگە چاما كەلب،
 تالپىندىق جىل تولغاندا قاز-قاز تۇرب.

قاز تۇرب آياق باسدىق آيل-تاپل،
 ۋەتان ناچار، جوق ۋەسەبە ۋەس بەن آقل-
 آنادان ۋەمچەك ۋەمب ۋەسۇن تانب،
 بايقادق ۋەنان باسقا، كمدەر جاقن.
 ۋەتل چقدى كەلگەن كەزدە ۋەكى جاسقا؛
 قوسالماي ۋەسوزدى آيتالدىق باسقا-باسقا
 ۋەبر قاسق، ۋەبر توستاغان ۋەرناب آلب،
 تالاسدىق ۋەلكەندەر مەن ارچەر آسقا.
 ۋەتورت، بەسەدە تالاب قلىدىق آسقى جىناب؛
 جۇگردىك جالاڭ-آياق جاندى قىناب؛
 بوقتاسب، كورنگەندى بوق بەن آتب،
 رەتكە كىرە آلمادق كەسى سىلاب.

قازاققا باسقا تىلدەن قاتسқан سوزدەر ۽ اۇچن
النگان دىبس تاڭبالارى.

ح ح ح

اۇلغا حاجى كەلدى. حاتىدى حاجىگە تابىر. حاسەن
حاكمدەرگە آرز قىلىدى. حاكمدەر حۇكم اەتكەن.
حۇسايىن حۇكىمىنە رزا بولمايدى. باسباخانادا كىتابدار
باسىلادى. حۇت قىس آياغى. حامال جاز باسى. اۋرى
قاسق، اۋلت تەڭز، حالىق قۇرىدى دەمەڭز. قالادان
حارز قابار آلب كەلگەن كىسى بار. مال حايۋاننىن
آدام حايۋانى جامان. حۇلقى جامان مەن قۇدا بولما،
حامىتدڭ حالىن حاتىنن ۽ بىلدىم. حورلىقدا ۽ جۇر اەكەن.
مەن كەچە حىيران قالغان ۽ اسم بولدى. خايرچى حابر
سۇراب اهل آقتايدى. حاتقا جازغان سوزگەن حاتا
تابدىم.

ف ف ف

۽ آزل آفات كەلتىرەر. پاناسز بولسا، سايدان بەز؛
فايداسز بولسا بايدان بەز. بايدىڭ ۽ اسى
فارمان مەن، جوقدڭ ۽ اسى دارمەن مەن. سار جەز-
دەن سافى آلتىدى آيرمايتۇن آدامدار تولب جاتىر.
جافا چەگب، ۽ جاي جاتۇ- جاسقانچاقدڭ بەلگىسى.

آچمغب تۇلكى ءجۇردى جاپانداردا، تاماق از دەب جول
 چە كدى سافارلارغا. فاقردا - دا فاقربار - بارغا كوئىن
 بەر گىسى؛ بايلاردا - دا بايلاربار - فاقرلارغا آلغىسىز. فاسق
 آدمان ساسق آدمداي جىير كەندى. جانغىفار جاناقتىكەنە
 كەلبىدى. قاغاز فابرىكە جاسالادى. فىكرلى آدم - اويلى
 آدم. دانا فارسى ءسوز.

آھىلاۋ، اۋۋىلەۋ قىنالغانىڭ بەل-گىسى. گاۋھار
 ھام جاۋھار - تاس آتدارى. گاۋھار - فارسى ءسوزى،
 جاۋھار - آراب ءسوزى. فامىلى آدم - زەرەك آدم.
 جامان ءاۋىدىڭ ھاۋاسى اۋربولادى؛ جامان قالاچىڭ
 تۈيەسى جاۋز بولادى. ھەچدەن كەچ آرتق. ھەر ءاسى
 آقلىغا ھەرمەك، بويىدى جەڭبەك؛ ھەر نارسەگە اوزنچە
 باھابەر مەك. قامار مان دەگەن باتر بولغان. جامال جاھتتەنب
 اوقب ءجۇر. ھەر كەنىڭ آقلى - فاراساتى ھەر ءتۇرلى
 بولادى. ھەر ھازارداڭ ءاوز باستىقىسى بولادى. بازار
 بايدى ھامان بازاردا كورەم. مالدىڭ باھاسى سول
 بىلەتۇن چىغار.

ش ش ش

شام شامارى اەسكى قاللا . ءتۇرلى ءدارىنىڭ ۶۱۶
 شارتى ءتۇرلى بولادى. آرابچا شارغ، شارق دەگەن
 آيتىۋى اۇقساس اەكى ءسوز بار: شارغ، ءدن ماغانادا
 آيتىلادى؛ شارق كۇن چىغىس دەگەن ءسوز. قىمىزدا
 كۆب دەرتكە شىفا بولاتۇن حاسىيەت بار.

شاراف دەگەن-دە شارىف دەگەن-دە كىسى آتداری
 بولادى؛ شارىفا دەگەن آيەل آتى-دا بولادى. قازاقدىڭ
 ساباز دەگەن ءسوزى فارسىنىڭ شامباز دەگەن سوزىنەن
 چىققان. بۇرنىغى زاماندا شايجى-بۇرقى دەگەن ديۋانا
 بولغان. نەكە قىغاننان كەينىن اچچەتۇن سۇۋ ءشاربات دەپ
 آتالادى. چاقسىدان شارافات، جاماننان كەسەفات دەگەن
 ءسوز ماقال بولغان. بايمۇرات، كىمگە استەدك شافاعات؟

آدام آتداری:

اھرکەك آتداری: اسمایل، اسقاق، جاقب، جۇسب،
جۇنس، مۇسا، آرۇن، جاقىيا، آيسا (غايسا)، اومار،
جافار، قامزا، اوسپان، آسان (خاسەن)، اۇسەن،
(خۇسايىن)، لۇقبان، آبدراحمان، آبدىكارم، آبدلدە،
سالاحەتدين، سادرەتدين، جامالەتدين، كامالەتدين،
ناسرەتدين.

آيەل آتداری: زەينەب، آجار، اۇرقىيا، مۇ-
گۈلسم، زىلىقا، باتىما، آيچا، سالىقا، قامىدا، قاديچا،
ءجامىلا، قالىما، نازىپا، چارپىا، مالىكە، رازىا، قاتىرا.

كۇننىڭ آتداری:

سەمبى

جەكسەمبى

دۈيسەمبى

سەيسەمبى

سارسەمبى

بەيسەمبى

جۇما

جۇلدز آندارى

رومچا	آرابچا
يازوار	ءدالۋ
فەۋرال	حوت
مارت	حامال
آپرەل	ءساۋر
ماي	جاۋزا
ءايۇن	ساراتان
ءايۇل	آسەت
آۋغۇست	سۇنئىلە
سەنتابر	میزان
اكتوبر	آقراپ
نويابر	قاۋس
دەكابىر	جەددى

قازاقچا آي آندارى

اوتامالى، ءساۋر، ماي-جاز آيلارى، جاز توقسانى
چلدە، سارچا-تامز، سۇنئىلە-چلدە آيلارى، چلدە
توقسانى، قاۋس، قاكتار، آقبان-قس آيلارى، قس
توقسانى.

كۈن اۋزارب،
 قار اەرب،
 سۇۋ سايلارغا تولادى-
 بۇل قاي كەزدە بولادى؟

كۈندەر اسب
 ءچوب پسب
 اەل پىچەنن اورادى-
 بۇل قاي كەزدە بولادى؟

جاۋب جاڭبىر،
 جەر سابىر،
 ءچوب، چاپىراق سولادى-
 بۇل قاي كەزدە بولادى؟

سۇۋدا مۇز بار،
 جەردە قار،
 بوران بوراب سوغادى-
 بۇل قاي كەزدە بولادى؟

قازاقچا جىل آتدارى
 تېچقان، سىبىر، بارس، قويان، اۋلۇ، جىلان، جىلقى،
 قوي، مەچن، ءايت، دوڭز.

جل باسى بولۇدۇڭ تالاسى.

جلقى، تۇيە، سىير، قوي، ەيت، تاۋق، قويان،
 اۇلۇ، بارس، مەچن، جىلان، دوڭز-ەبارى جل
 باسلىققا تالاسىدى. بىرەۋلەرى زورلىغىن آيتب،
 جل باسى بولۇغا مەن لايىقىن دەگەن. بىرەۋلەرى -
 ادامغا پايدالىغىن آيتب، جل باسى بولۇ ماغان
 لايىق دەگەن. تىچقاندا زورلىق جوق. ادامغا پايدالى
 ەمەس. سوندىقدان اول او يىلاب ەبر آمال تابقان.
 اول آيتىدى: «بۇل تالاسدان ەچ نارسە اونبەيدى،
 جلىدى قاراب تۇراللىق-دا، كم بۇرن كورسە، سول
 جل باسى-بولسۇن» دەب. تۇيە بويى بىيك بولغان
 سوڭ، تىچقان سوزن قوستاغان. ەبارى جلىدى قاراب
 تۇرغان. تىچقان آقبرن جورغالاب تۇيەنىڭ اۋستىنە
 چىغادى. اوركەچنە ەمىنب اوتىرب، جلىدى بارىنەن
 بۇرن كورەدى-دە، جل باسى بولادى. تۇيە بويىنا
 سەنب جلىدان قۇر قالدى.

قازاقچا باتالار

آسڭ، آسڭ، آسڭ!
 بەرەكە بەرسىن باسڭ!
 بودەنەدەي جورغالاب،
 قرغاۋلداي قورغالاب،
 قىدىر كەلسىن قاسڭ!
 سەنەن بايلىق اوتبەسنى!

ۋە تاڭرى بەرگەن نەسىپەڭ
 تەبىكىلەسەڭ كەتپەسەن!
 جەلگىڭ اەكى چەتىنە
 تاي چاپترسا جەتپەسەن!
 كەچكە كەلب جامراسقان،
 چۇۋلدا سې ماگراسقان،
 قوچاقاننىڭ آناسى
 ساۋلىق باسسەن ۋاۋىڭدى!
 باقايلىرى سرتلىداپ،
 مۇيزدەرى جىلتىداپ،
 بۇزاۋلاردىڭ آناسى
 سىمىر باسسەن ۋاۋىڭدى!
 چۇۋۇڭلارن چاڭ ياسقان،
 ارتقى اوركەچن قوم ياسقان،
 بوتاقاننىڭ آناسى
 انگەن باسسەن ۋاۋىڭدى!
 چىگىر - چىگىر كىسەنەسكەن،
 سۇيىستىك بەن ايسكەسكەن،
 قۇلنچاقدىڭ آناسى
 بىيە باسسەن ۋاۋىڭدى!

جۇمباقدار

I

آت باستى، آرقار مۇيزدى، ۋەبورى كەۋدەلى، بوكون
 ساندى، قۇس قاناتتى، قۇمىرسقا ۋازدى، بوتاتىرسەكتى.

دۇنيەدە بار آيداغار؛ بىلەسنىبە؟
 جانى جوق قىملىداۋعا دەنەسىندە.
 ارچىندە سۈيەكدەرى باقچا-باقچا
 چارقلىدار جالغز كوزى توبەسىندە.

III

مۇرتى بار، اىيەگىندە ساقالى جوق،
 تونى بار، كىيەرىنە چاپانى جوق.
 فايداسى ءاۋى ارچىننەن تاپىلغان سوڭ
 دالاغا كىرپ چىغار ساپارى جوق.

IV

ءبر نارسە قاناتى بار اۋچىباس بىيك؛
 سوندادا جۇرمەيدى اەكەن جەرگە ءتىپ.
 آراسن جەر مەن كوكدىڭ ءاورت آلسادا،
 كەتبەيدى ھەچ ءبر جەرى اوتقا كۇيب.

V

چاپاندا ءبر آيداغار بۇغب جاتقان؛
 اوياتقان ءاوز جانىنا قازا تابقان؛
 نارسەگە نەچە تۇرلى ءاوزى داجال؛
 آياغى سونداي مقتى جەرگە باتقان.

VI

تاڭ قالارلىق ءبر ءايت بار؛
 ءاۋى باغادى، اۋرمەيدى؛
 آياغى جوق جۇرمەيدى؛

كۈمەين تەقساڭ سۈيلىدى؛
 ۋەتەنلن آدام بىلمەيدى؛
 رۇخسەتسىز سول ايتدەن
 آدام اۋيگە كىرمەيدى.

VII

مىزى بار، قەدەمى جوق آياغىنىڭ؛
 تىمەيدى ۋە اۋچى جەرگە تايماغىنىڭ؛
 قولدارن خايۋانغا آرتا تاستاب؛
 سالادى اۋەزىنە باياغىنىڭ.

جرچى سوزدەرى

I

آرغىماق جابى كۆرىنەر،
 آسا چاۋب بۇلانسى؛
 آيقن كۈل باتىباق آتانا،
 آيدىنى قۇرب سۇۋالسا.
 بايتەرەك ساباۋ كۆرىنەر،
 جاپىراغى تۇسب قۇۋارسا.
 مېر آزغانا سۈيلىدىن،
 جاقسىلار سىزگە اۇناسا.

II

آرغىماق جايلاپ نە كەرەك؟
 آرتىمنان جابى جەنكەن سوڭ؛
 آغايىن تۇۋغان نە كەرەك؟

آڭدېسب كۈنى اوتكەن سولك؛
 قىزل ۋە تىلەم، سۈيلىب قال!
 قىزىغىڭدى جەز كورەر،
 آجال قۇۋب جەتكەن سولك؛
 آيت دەيتۈن آغا ۋە سىز قايدا؟
 آيتاتۈن اونى ۋەز قايدا؟
 ۋەز توبەنىڭ باسنا
 تىغا سالب كەتكەن سولك.

III

جاقسىدان جامان تۇۋادى
 ۋەز آياق آسقا آلىغىز.
 جاماننان جاقسى تۇۋادى
 ادام آيتسا نانغىز.
 فاقردا-دا فاقر بار
 بايغا كوڭلن بەرگىز.
 بايلاردا-دا بايلار بار
 فاقرلارغا آلىغىز.
 چىنىڭ مەنەن آيت دەسەڭ،
 اوسىنداي سوزدەن سويلەين
 قۇلاغىڭنان قالغىز.
 جالب- جالب اەتكەن جاپالاق
 چوقى جەرگە قونبايدى.
 ادام دەگەن جىگىتدەڭ

داۋلەتى تايىسا باسىنان،
 آرۋاغى بولمايدى.
 آقىلڭ بولسا جرتڭدا!
 جرچڭ نە دەپ تولغايدى؟

• جون سۇراۋ.

كوب اپچىندە سويلەگەن
 جاس جىگت ساغان قاراسام،
 قارا-ابلاچن تۇيغىنىن.
 آسىلىڭا كوز سالسام،
 قۇس آلاتۇن قرغىسىن.
 قىزل تىگە كەلگەندە
 سار-ساداقدڭ اوغىنداي
 كۈلدەنەندەب زرغىسىن.
 كورمەگەننەن سۇرايمىن.
 رۇۋىڭدى ءبلدىرچى؟
 زامانڭ بىرگە قۇربەسىن.

تاقىباق سوزدەر

اۋلىكەن كەرسەڭ قالدى دا،
 آس قۇيىلدى تەگەچكە؛
 اۋلىكەن بىلەر قالدى دا،
 كۈبەڭ كردى كەگەسكە؛

كەڭسەكەندە نەدەسەدى؟
 ترناداي مويىن تەڭسەدى؛
 ەبر-بەرىنە سەرت قەلىدى
 اۋىگە كەدەي كەلگەندە،
 ەبر آياق آس بەرمەسەكە.
 بۇلبىلدان چەچەن ەبر قۇس جوق؛
 بارماقداي-آق قاراسى؛
 ملتقدان تەز آجال جوق
 ترناقداي-آق جاراسى؛
 كوڭلك قالسا جاقىنغا
 آلسىدىن آيتاين
 جەرمەن كوكدىڭ آراسى.

ەكى تىزگىن جوق بولسا،
 آتدىڭ مويىن بۇرا آلمايدى؛
 اۋزەنگى-باۋ جوق بولسا،
 ەرگە كەسى مەنە آلمايدى؛
 ەكى تارتىبا جوق بولسا،
 آت اۋستىندە ەرتۇرا آلمايدى؛
 قامچى قانات،
 قۇيسقان قۇۋات
 ەكى قانىجىغا تون ساقتايدى؛
 تون جان ساقتايدى.

مولدا مەن سىيردڭ آيتسقانى .

مولدا .

سابانغا كەلە بەردڭ قاسقاسىير؛
 دالادا جايىلب ءجۇر باسقا سىير .
 جونگىدى تۇرغان جەردە تىلەين-بە؟
 باسنىب اۇرماغانسىن بولدىڭ ءاۋىر .

سىير .

سابانغا كەلب تۇرمىن قاسقا سىير؛
 جايىلب جۇرگەنى راس باسقا سىير؛
 نەسىنە ايتارچى بوب قورب تۇرسىن؟
 ساباندىڭ تارىسى جوق جالغىز ءتۇير .

مولدا .

قاراچى مۇنىڭ سوڭب تۇرغانىنا؛
 ءاوزىنىڭ كوز سالمايدى قىلغانىنا .
 سابانغا جالغىز قۇچاق تەلىرگەنچە ،
 بارسايچى اەگنچىنىڭ قىرمانىنا!

سىير .

جاي سويلەب قاراين مەن آۋانىڭا
 تالاس جوق دۇرس آيتساڭ جاۋابىڭا ؛

بەرگەندى ساۋاب- آق دەپ قاقساۋچى ^{اھەڭ}
بۇل جەردە نەبۇب قالدى ساۋابىڭغا؟

مولدا.

قاراچى خايۋاننىڭ ^۱آنگىمەسەن!
بۇل ^۲سوزدى قىسقارتالىق اوتەر بەسەن.
ءاوزم دە مەرگەنبايدان ^۳آلدىم سۇراب
بەرەين ساۋاب ^۴ءاۋچىن اونىڭ نەسەن؟

سىير.

آلسدان ^۱آڭ آتقاننىڭ ^۲بەرى مەرگەن؛
آتادى مەرگەن ^۳آڭدى كوزى كورگەن؛
بەرۋگە بولمايتۇن بۇل نارسە بولسا،
قالايچا ^۴اول مەرگەنباي ساغان بەرگەن؟

مولدا.

بەرەين مەندە ساغان سارقت دەسەڭ؛
آز- ^۱آزداپ تاماغىڭدى تارتىپ جەسەڭ؛
ءاۋچ قاداقتى چىرەك جە ساپاننان
بەرەرسەن ^۲آخىرەتدە ^۳آرتىق جەسەڭ.

سىير

كوب اھەن كورگەنمەن كورمەگەنم
قىمىنغا قانداي تاۋىپ سەرمەگەنك

دەمەسەڭ بەردەم دەگەن قۇر آتاغى
اوناندا جاقسى اەمەس-بە بەرمەگەنك؟

اۋساق آنكىمەلەر .

آرسز ٴايت .

كۈن اسسى اەدى ، آت جۈك تارتىپ كەلە جاتىدى .
آربانك كۈلەككەسىندە ٴايت كەلە جاتىر اەدى . ٴتىلەن
سالماقتاىپ ، اەنتىگىپ ، سولماقتاىپ ، آيتادى : «جۈك تەم آۋر ،
جول آلس ، ٴتىلم چقىدى ٴىر قارس» .
(اوزگەنك ٴاسن اوزىنە جورۋ)

اوتىركچى تچقان .

تچقان اەت اۋىگە كوردى . جەۋگە اەچ نارسە تابا
آلمادى . چاگراقدا ٴابىلۋلى جال ، جايا ، قازى ، قارتالار
تۈر اەدى . اولاردى جەۋگە چاگراققا چىغا آلمادى .
ٴسۈيتىپ تۇرغاندا باسقا ٴىر تچقان كەلەدى ؛ نە تابىك
دەپ سۇراغاندا باستابقى تچقان آيتىدى : « اەتك
ٴبارى ٴارى جاسق ، ٴارى ساسق ؛ اونى كىم جەسن ؟ »
(قولى جەتەگەن قورلاۋچىل)

آتا مەن آنا.

بىرەۋدۇڭ اۆلكەن اۆلى قاتتى ناۋقاستا نېدى. آتا-
 آناسى ءاولب قالا ما دەب ۋايمدا بىدى. آكەسى اۆلكەن
 اۆلن اوتە جاقسى كورەدى اەكەن. «اۆلكەنى
 اولگەنچە كچكەنسى اولسەيچى: اونڭ قايغىسى
 جەڭلرەك بولار اەدى دەبىدى. سوندا آناسى آيتىدى:
 «بارى ەبر: قاي بارماقدى چابسادا جانغا بىردەي باتادى».
 (آناغا بالانڭ آلالمى جوق).

جىرتق چەلك جەڭلرەك.

ەبر قاتن قۇدقدان سۇۋ آلب كەلە جاتدى. چەلەگى
 جىرتق اەكەن. سۇۋ آغب تاۋسلغان ساين كوتەرۋگە
 جەڭل بولدى. اوغان قاتن قۇۋاندى. ءاۋىنە كەلب
 قاراسا، چەلەك دە ەبر قاسقتاي سۇۋ قالبىدى.
 (اەڭبەك آزدان - اونبەك آز).

اۋىقچىل.

ەبر قازاق توغايغا ءچوب چابا كەلب اۋىقتاب
 قالبىدى. باق دۇنيەنى آرالاب ءجۇرب قازاقدىڭ قاسنا
 كەلسە، اول تىرايب اۋىقتاب جاتىر. سوندا باق تۇرب

آيتىدى: «مىنى اوڭبايتۇننىڭ ۋاسى! كۈن آچقدا چۈپىن
 اورب، چىيىپ آلۇغا باسقارلار آسغىب جاتر؛ بۇل مىناۋ
 اۇيقتاب جاتقانى! سۇيتەدى دە خۇداي قۇرامايدى، باق
 قارامايدى دەب، خۇداي مەن ماعان كىناقويايدى» دەيدى.
 (دەسە خۇداي قۇراسن - اەڭپەك اەب سۇراسن)

قازاقدار مەن قاسقىر

بىر قاسقىر تۇن بولسا قوراغا چاۋب، مازا بەرمەيدى.
 تالاي قوزى، تالاي اۇلاقداردى آلب كەتب، جەب
 جۇرىدى. قازاقدار تالاي قۇۋساد اسوقترمايدى
 اەكەن. بىر كۈنى قاقبەنغا تۇسب قاليدى. قولغا تۇسكەن
 سوڭ قازاقدار اۇرا باستايدى. سوندا قاسقىر آيتىدى:
 «نەگە اۇراسىندار؟ مەنىڭ جازىغىم سورلىغىم-با؟» دەب.
 سوندا قازاقدار آيتىدى: «جوق، قاسقىرم، سەنىڭ
 جازىغىڭ سورلىغىڭ اەمەس اۇرلىغىڭ».
 (اۇرلىق تۇبى قورلىق)

قارغا مەن قۇمىرچا.

قارغا چولدەب سۇۋ از دەيدى. دالادا سۇۋى مەن
 قۇمىرچا تۇرا اەكەن. سۇۋى اولقى اەكەن. قارغانىڭ موينى
 جەتەيدى. قارغا قۇمىرچاغا تاسداردى تەرب اۋستى-
 اۋستىنە سالا بەرىدى. تاس كو تەرب، سۇۋ بەتىنە چىغىدى.

قارغا ۋاچىپ سۇۋسىنىن قاندىرىدى.
(ءآر ءاسىنىڭ ءآدىسىن ءبىلۇ كەرەك)

تالاس

سار-تچقان مەن كور-تچقان جانجالدا سېدى. اە كەۋى
ءبر تومپەنىڭ باسنا چىغىب، تالاسىب جاتادى. بۇلاردى
قارچىغا كورەدى. جوغارىدا قالقتاب قاراب تۇرادى.
تالاس قىزىب، اەسەرى چىققان كەزدە، قارچىغا كەلىب
اە كەۋن دە باس-سالادى.

(جاقن تالاسسا، جاتقا جەم بولادى)

اەكى بالقچى

اەكى بالقچى بالق سۇزگەن اە كەن. سۇيۈەپ چىغارۇغا
تايانغاندا سۇزەكى آۋرلاي باستايدى. ءبر بالقچى:
تۇرب: «سۇزەكى جامان» دەيدى. اە كەچى بالقچى:
«سۇزەكى جاقسى، سەن ءاوزىڭ بوس تارتاسن» دەيدى.
ءسۇيتىب اە كەۋى كەرسكە تۇسەدى. اولار كەرسىب
تۇرغاندا، سۇزەكىدەكى بالقدار كەتب قالادى.
(كەرسكەنىڭ كەسىرى كەلەسىنى كەتسەر)

آقلىدى سوقر.

«بىر سوقر تۇندە ءاۋىينە كەلە جاتىدى. قولنىدا
 اۋستاغان جارىغى (فانارى) بار اەدى. بىرەۋ قاسنان
 «اوتب بارا جاتب: «ەمنى آخماق!» ءاوزى سوقر،
 قولنىدا جارق. سوقرغا جارقىڭ خاجەتى نە؟» دەيدى.
 سوقر آخماق اەمەس اەدى؛ جارق آلغانى، قاراڭغىدا
 بىرەۋ ءاوزن قاغى كەتبەس ءاۋچن اەدى.
 (اوزگەگە جارق قل اوزىگە قاقتىقباس)

كور- تىچقان مەن كرىپى.

كور- تىچقاننىڭ انىنە كرىپى كەلب از كۇنگە قونس
 سۇرايدى. كور- تىچقان قونس بەرىدى. تىچقاننىڭ
 بالالارىنا كرىپىنىڭ قلىقانى قالدالب ءابدان بالە بولادى.
 بىر كونى تىچقان كرىپىگە آيتادى؛ ءبراز تۇردىڭ-غوى
 اەندى ءانىمزدى بوساتساڭ اەكەن: قلىغان قالدالب،
 بالالارىمزدىڭ مازاسى كەتب بويىدى» دەپ. سوندا
 كرىپىنىڭ آيتقانى: «بۇل اورن ماغان جايلى، باسقا

اورنىڭ كەرەگى جوق. ساغان جايىز بولسا، جايلى
 اورن از دە!»

(قوناق مەقتى بولسا، قوجاسن بىلەر)

جىبەك قۇرتى مەن اورمەكچى

جىبەك قۇرتى جىبەگن، ايرىدى. اورمەكى اورمەگن
 ايرىدى. اورمەكچى جىبەك قۇرتىنا جۇمسىدى سىلەر
 استەيسن دەپ كۈلبىدى: «بەرى قارا! مەن قازچا، ايرىدم؟
 مەنىڭ اورمەگم سەنىڭ اورمەگ-گىنەن نەچە مەرتەبە
 اۇزىن» دەبىدى. جىبەك قۇرتى آيتىدى: «اورمەگى راس
 اۇزىن؛ اوغان تالاسبايمىن، بىر-اق اورمەگ-گىدى تەككەدە
 آلمايىدى، جىبەگىمە آلتىن تولىدى-غوي» دەبىدى.
 (جاسقۇڭ كۆپىنەن آسلىڭ آزى آرتق)

ساۋسقان مەن قۇزغىن.

آلا ساۋسقان بۇتاقدان بۇتاققا قونب چىققىتاي
 بەرىدى. قاسنىداغى قۇزغىن اۇندەمدى جاي اوتىرىدى.
 سوندا ساۋسقان قۇزغىغا آيتىدى: «سەن نەگە اۇندەمدى
 اوتىرسىن؟ آلدە مەنىڭ سوز دەرىمە نانباي اوتىرسىن-با!»

دەب، قۇزغىن آيتىدى اوغان: «ايە سوزىگە اونچازان
 آلماي اوترمن. كوپ سويلەيتۇندەردىڭ چن ءسوزى از
 بولۇچى اەدى» دەب.

باقسى .

ءبر قازاقدىڭ آقچاسى اۇرلاندى. كەم آغانن بىلە
 آلماي باقسىنى چاقىرىدى. باقسى اؤل آدامنىڭ ءبىرن
 قالدىرماي جيغىزىدى. اەتەك دەرن چەچكىزب، جالاڭ
 آياق قويىب، آيتىدى: «مەن جىنمى چاقىرامن؛ اول
 جىلان بولب كەلب آقچانى آغان اۇرىنىڭ آياغن چاغادى»
 دەب، سونان سوڭ قوبىزن آلب، سارناب - سارناب
 اوتىرب «آل چاقدى!» دەگەن اەكەن، اۇرى سەكىرب
 كەلب ءتۇسىدى.

(سەزكىتى سەكىرەر)

آنا ناسىحاتى .

آكەسى بالالارىنا تاتۇ تۇرۇدار دەب تالاي
 آيتىدى. بالالارى ءتىلن آلماي، آرازداسا بەرىدى.
 ءبر كۇنى ءبر بايلام ساباۋدى آلب كەلب، بالالارىنا
 بەرب، سىندىرۇدار دەيدى، بالالارى بىرىنەن سوڭ

ھېرى آلب سىندىر اين دە گەن اە كەن، ساباۋلار سىنبايدى،
 آكەسى ساباۋلاردى آلب چەچەدى دە، ھېر بولەب
 سىندىر گدار دەيدى، بالالارى اوپ - اوڭاي سىندىرادى.
 سوندا آكەسى آيتىدى: «آراز داسب آرالارڭ آچلسا،
 سەندەردە اوسى ساباۋلار سىقلىدى بولاسىندار. اۋيم
 بولسىڭدار، جاۋ جەڭمىۋى قىين بولار»،
 (تىرىلىككە كۈچى بولمىدە)

بىلىمچى مەن بىلىم.

ھېر بىلىمچى بىلىم اۋستاب آغان اە كەن. بىلىم، سۇ -
 ۋىغا قويا بەر دەپ، جالنىدى: «مەن حازىر كىچىك نەمەن.
 مەنى آغان مەن ساغان تۈسەر فايدا آز. جەسەڭ آۋزىڭ
 جارىمايدى؛ ساتساڭ پۇلغا جارىمايسىن. قويا بەرسەڭ
 مەن اوسەمەن. اۋلىكىن بىلىم بولامەن، سوندا اۋستاب -
 ساڭ، جەسەڭ توياسىن، ساتساڭ پۇلغا مولىغاسىن»
 دەيدى. بىلىمچى سوندا: «جوق بىلىمچى! اول اەسەب بەن
 مەن مەنى جىبەرە آلمايەن. كۈب فايدادان دامە اەتەپ،
 آز فايدادان آيىرىلۇ اقلدىڭ اەسى اەمەس» دەيدى.

سەرکە مەن تۈلكى.

سەرکە چولدىب سۇۋ اچكى كەلبدى. سۇۋ
جاغالب ءجۇرب، سۇۋات تاۋبىدى. سۇۋات تك، جارلاۋ
اەكەن. سەرکە تومەن ءتۇسب، سۇۋدى ءاچب ءآبدان
قانب، قارنى چىغب، قامپىيادى. قايتاين دەسە، ءاچى تم
تولب كەتكەن. اورگە چىغا آلمايىدى. چىغا آلماي، ما-
گراب تۇرغان ءاۋسەن اەستب، قاسىنا تۈلكى كەلدى.
«سەن آخماققا سول كەرەك؛ ساقالڭ اۋزن، آقىلڭ
چولاق. چولاق آقىل اويغا اولاق: ءتۇسۇدى بىلگەنسەن،
ءاچۇدى بىلگەنسەن، چىغارڭدى اويلا ماغانسەن» دەيدى.

قويان زارى.

اەكى قويان كەزدەسب، مۇڭداسىدى: «بىزدەن
سورلى دۇنيەدە جان بارما؟ آدامدا آڭدا، ايتدە،
قۇسدا ءبارىدە بىزگە موقتى، بارىنەندە قورقامز.
تىنىچا آغاچقا چىغا آلمايمز؛ تىچقانچا ءان قازا آلمايمز.
ءتىسىمىز اوتىكر، تىستەۋگە باتا آلمايمز. كويىنە جەم
بولاتىمىز اوسى قورقاقتىمىز؛ مۇنان بۇلاي اوسى
قورقاقتىدى قويالقچى، دەسبىدى.

سولاي دەپ تۇرغاندا، قامس سىلەر اەتە قالادى:
قورقۇدى قويامز دەپ تۇرغان باترلار، تىراغايلاپ
اەكەۋى اەكى جاققا قاچا جونەلەدى.
(قورققاندا تابان جوق، تابانسىزدان جامان جوق.)

آرسقان تەرسىن كىگەن اەسەك.

بىر اەسەك باسقالاردى قورقتىق ءاۋچىن آرىستان
تەرسىن كىيىپى. آدامدار - دا، مالدار - دا، آڭدار - دا
بىرى - دە آنادايدان قاراسىن كورسە، زارەسى اۋچىب،
بەت - بەتىنە قاچىب، مازالارى كەتب ءجۇرىدى. بىر
كۈنى جەل ءاۋرىب، اەسەك اۋستىنەن تەرى ءتۈسەپ
قالادى. اەسەك اەكەنن جۇرت اەندى كورمەسەن - بە؟
بىزاسى ءاوتىب، مازاسى كەتب، جۇرگەن، جۇرت جىيىلىپ
كەلب، اەسەكدى اۋرىب، سىباغاسىن بەرەدى. اەسەكدى
اۋرىب اولتىرەتۈن بولغان سوڭ بىرەۋ ايتىدى:
«قويڭدار! اۋرىب ناغىلاسىندار آخماقدى: اەستى
بولسا، اول اەسەك بولار - ما اەدى.»

تورغاي مەن قارلىغاچ.

تورغاي جىلاننىڭ جۇمرتقاسن تاۋب آلب، اۇياسنا
 سالب، باسب ءجۇربىدى. بۇلاي استەب جۇرگەنن
 قارلىغاچ كورب، تورغايغا آيتىدى: «مۇنڭ نە بىچار اۋ!
 آقىلڭ آلماسقان. - با؟ مۇنان نە قاير، نە جاقسلىق
 كۇتب، آۋرەلەنبءجۇرسن؟ اوسكەن سوڭ جاماندىغى
 اەڭ آۋەلى اوزىڭگە تىيەدى. آيتىدى دەمە! باسڭا
 تىگەندە بىسلەرسن». تورغاي قارلىغاچ ءسوزن
 تىگداماي، جىلان جۇمرتقاسن باسا بەرىدى. كۇنى
 تولغان سوڭ جۇمرتقادان جىلان بالاسى چىغىدى.
 ءاوسب، اۋلكەيب جىلان بولب آلب، آۋەل باستاب
 تورغايىڭ ءاوزن چاغب، اولتىرىدى.
 سوندا قارلىغاچ كورب آيتىدى: «آيتقانم كەلمەي
 قالماس، كەر باققان ءتىلمىدى آلماس».

جىلاننىڭ باسى مەن قۇيرىغى.

جىلاننىڭ باسى مەن قۇيرىغى تالاسىدى: آلد
 ءجۇرۇ قايسىمىزغا ءتىيس دەب. باسى آيتىدى: «سەن
 قالاي آلد جۇرەسەن؟ كوزڭ جوق كورۇڭگە، قۇلاڭڭ

جوق اەستۇرگە. ساغان اەرسەك ۶ بزنە او ئامز؟» دەپ
 قۇيرىغى آيتىدى: «كوزم جوق، قۇلاغم جوق بولغان
 مەن كۈچ مەندە - غوي، آغاچقا اورالب جاتب آلسام،
 سەن قايدا باراسن؟ اورنىڭنان - دا جىلجى آلماسن»
 دەپ. مەن بولسا گدا، مەن ساغان اەرە آلمايمن دەپ،
 باس آيتىدى. مەن - دە ساغان اەرمەيمن دەپ، قۇيرق
 آيتىدى. اەكەۋى آيرىلب بەت بەتىنە كەتتى. قۇيرق
 كۈبكە بارماي - آق ۋېر جارققا ۋتۇسب، چىغا آلماي
 سوندا قالب، ساسب، ۋچىرب، جوغالدى.

(مىغا كۈنگەن دەنە آزباس، مىلغا اەرگەن اەل آزباس)

اەنچى اولەسۇ.

بىرەۋدۇڭ اەكى بالاسى بار اەكەن، آكەسى اولە -
 وندە بالالارنا آيتىدى: «مەن اولەمن؛ مەنەن قالغان
 مال مۈلكى قاق ۋبولب، آلكدار» دەپ. آكەسى او -
 لگەن سوڭ بالالارى قالغان مىراسى، ۋبولب آماقچى

بولادى. ۋېر- اق داۋىسز، تالاسسز اولەسە آلمایدى.
 اەكەۋى داۋلاسب قوڭسىلارنا جۇگنەدى. قوڭسىلا-
 رى آيتادى: «آكەلەرڭ اوسىيەتى نە اەدى؟» - «آكەمز
 مال مۇلكىدى قاق ۋېولب آل دەب اەدى» دەيدى. «اولاي
 بولسا ۋآر كىمىدى قاق ۋېولب جرتارغا كەرەك؛
 ۋآر اىدىسى قاق ۋېولب سىندىرارغا كەرەك؛ ۋآر ما-
 لىدى سويىب، قاق ۋېولب آلارغا كەرەك» دەب قوڭسىلا-
 رى آقل بەردى. سولاردڭ سوزىنە اەرب، آيتقانچا
 استەب اەكەۋى مالىسز مۇلكسىز قالبدى.

(كىسى آقلىن تالغاب آل، جاغىدىسىن تاڭداب آل)

قاسقر مەن كەمپەر.

قاسقر تاماق از دەب ۋجۇرب، ۋېر آۋلدىڭ چەتىنە
 كەلبىدى. چەتدەگى ۋېر ۋاۋىدىڭ قاسىنا كەلب تىڭ
 تىڭداسا، بالا جىلاب جاتر؛ اول بالانى كەمپەر جۇباتب
 اوتر. كەمپەر آيتادى: «قوي جىلاغانىڭدى، قوي!»

قويماساڭ سەنى قاسقراغا تاستايمن: قاسقرا جەب
 قويسن» دەيدى. مۇنى اەستب قاسقرا دامەلى بولب،
 بالانى تاستايدى دەب كۇتب تۇرادى. ەتۇن اورتاسى
 بولغاندا، بالا تاغى جىلايدى. كەمپىر بالانى جۇباتۇ
 ەاۇچن «قوي، بويەم، قوي، جىلاما! قاسقراغا سەنى
 بەرمەيمەن. قاسقرا كەلسە اۇرب، اولتىرەمەن» دەيدى.
 بۇل ەسوزدى اەستەنگەن سولڭ: «قوي مەنا كەمپىردەن
 ماغان جاقسىلىق تيمەس؛ آيتۇى-دا آينىۋى-دا
 جىلام اەكەن» دەب، قاسقرا ە جۇرب كەتيدى.
 (دامە اەتبەسدەن دامە اەتۇ تارققانڭ سالدارى.
 جاۋدان كۇتۇ جاقسىلىق زارققانڭ سالدارى)

اۋلەسكە اۋستالىق.

اەكى سارت ەبر قازاق قۇس آتۇغا چىغىدى.
 اۋچەۋى ەآر ەتۇرلى قۇس آتب آلب، اۋلەسبەكچى
 بوليدى. قازاق اۋلەستىرۇ جولى سارتدارغا بەرگەن

دالادا قۇدا ءتۇسب كۇيەۋ بولب،
 توي قىلب تەڭ قۇربىغا بەرسەك كەرەك.
 نوقتالاب ەبر قوزىنى ەمىنب آلب،
 قۇۋالاب اوزگەلەرن اۋيگە بارب؛
 قايغىرب قاباق جاۋب؛ زلدەنەمز.
 رەتتى مالچىداي - اق ماسلداىب.
 سۇيەدى سوندا چەچە بەتدەن كەلب؛
 آ كە آيتار: «چىراغم» دەب، چەتدەن كەلب؛
 «قاراغم قۇزى باغب كەلدى - غوي» دەب
 قايماق بەن چەچە سىلار قاتق بەرب.

آلتىدا ەبىمىلدا دەب مىنگزدى آتقا،
 توي استەب، اەتن آسب، قىلب بوتقا؛
 قالىپىتب قاراچىداي قۇۋانچ قىب،
 جەتكەنى آتا آنانڭ ەبر مۇراتقا.
 اەل كوچسە، چەچە بايغۇس ەجۇر جەتەلب؛
 جۇرمەيدى، بۇتا بولسا، ەچ توتەلب،
 جەڭ جالب، اەتك قىسق، توقم جرتق،
 تۇسەمز آتدان آرەڭ سوندا اەركەلبە

بولغان سوڭ تاقم به كب جلقى آيداسدق،
 قۇلندى اۇلكەندەر مەن ەبر بايلاسدىق.
 جەلىدەن چىغا قاچقان قۇلن بولسا،
 ۶ايت قوسىب، اۇران سالب آيغايلاسدىق،

قازاققا باسقانلار قاتسقان سوزدەر ءاۋچن آلباغان
 دىبىس تاڭبالارى:

ث، ذ، ص، ض، ط، ظ،

سوڭى.

1924-29
13/II-1970 м.

